

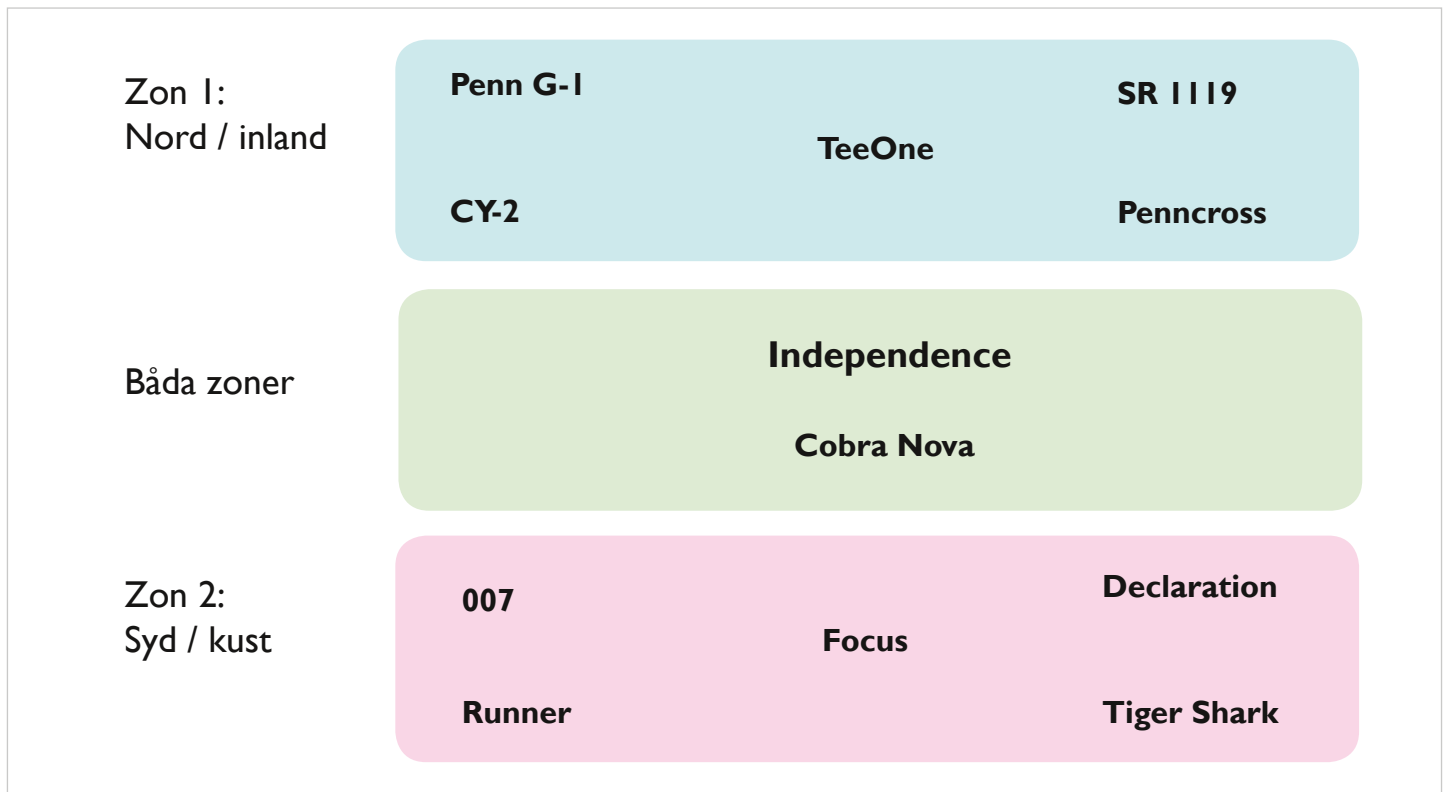

Planera fröinköpet nu!

KRYPVENSORTER till greener i Skandinavien

*Text och foto: Trygve S. Aamlid, Norsk Institutt for Bioøkonomi (NIBIO)
Översättning: Boel Sandström, Svenska Golfbundet*

Krypvensorter till greener i Skandinavien

Figur 1. De bästa sorterna av krypven till golfgreener i Norden.

Planera fröinköpet nu!

Hösten är den tid då fröfirmorna köper in gräsfrö från utlandet för vidare försäljning till sina kunder. Många greenkeepers lägger också in sina fröbeställningar tidigt under hösten. Chansen att få tag i frö av bra sorter är bättre ju tidigare man är ute.

Syftet med denna artikel är att ge en översikt över de bästa krypvenssorterna till greener, baserat på sortlistorna på www.scanturf.org. Läsarna uppmanas att använda denna webbplats aktivt, till

exempel om du vill ha information om andra sorter än de som är nämnda nedan. Av de totalt 21 krypvensorterna som varit med i STERF's försök sedan 2003, finns det i denna artikel endast plats för att nämnda den bästa tredjedelen. Om du har eller vill konvertera till krypven på green, bör du känna till dessa sortnamn.

Vid test av nya sorter till green skiljer vi mellan nordlig och sydlig testzon. Det beror på att påfrestningarna av vintern är större i den nordliga zonen, som grovt räknat

omfattar hela Sverige med undantag av Skåne och kustremsan från Svinesund runt till Stockholm (upp till 150 m.ö.h). Försöksplats i den nordliga zonen är Apelsvoll forskningsstation i Norge (inlandsklimat, 14 mil norr om Oslo) och Korpa GK i Reykjavik på Island, medan försöksplats i den sydliga zonen är Landvik forskningsstation på sydkusten av Norge och Syd-själland GK i Danmark.

Bild 1. Angrepp av trådklubba (*Typhula*) i olika krypvensorter på Landvik våren 2013.

Enskilda sorter

Sedan de första SCANGREEN-försöken från 2003-2007 har «**Independence**» (bild 1 och 2) rankats som en av de allra bästa krypvensorterna, både i norr och söder. Både för firmorna och frököparna är det viktigt att ha tillgång till frö av sådana stabila sorter som kan användas över större geografiska områden. I den sista försöksrundan blev «Independence» tangerad eller förbipasserad av endast «007» i sydlig zon och av «TeeOne» i nordlig zon. Några av fördelarna för «Independence» är en liten höjdtillväxt, stor skottäthet och bra övervintringsförmåga, speciellt har den bra motståndskraft mot övervintringssvampar i *Typhula*-släktet (Trådklubba). I USA är «Independence» känd för att vara en av de mest mottagliga sorterna för Dollar spot. Denna sjukdom är nu också dokumenterad i Norden, men den har inte påvisats i SCANGREEN-försöket.

«007» var en av nykomlingarna i senaste försöksrundan och den var bäst av samtliga sorter på Landvik. Den är lika tät som «Independence», men skiljer sig från denna genom en friskare vinterfärg och 10-15% större höjdtillväxt. Det

sista kan ha betydelse för bollrullet under eftermiddagen. «007» var också bra i Danmark och i Reykjavik, men i inlandsklimatet på Apelsvoll var den klart sämre än «Independence». Tills vidare bör den därför förbehållas golfbanor i sydliga och/eller kustnära områden.

«TeeOne» var i det senaste försöket bland de bästa sorterna både på Island och på Apelsvoll, men på Landvik och i Danmark var den bara «mitt på listan». Sorten är inte lika tät och finbladig som «Independence» och «007», och vi räknar den först och främst som ett alternativ i nordliga och kontinentala områden.

Av krypvensorterna i senaste försöksomgången är «**Focus**» den nyaste. Den hade god övervintringsförmåga på Apelsvoll, men i områden utan stabilt snötäcke var vinterfärgen dålig. I den mån det går att få tag i frö av «Focus» inför 2016 års säsong, bör detta fröet prioriteras till golfbanor i inlandstrakter.

Bild 2. «L 93» och «Penncross» är gamla krypvensorter med förhållandevis måttlig till liten skottäthet.

«**Declaration**» var inte med i senaste försöksomgången. I försök från 2007 till 2010 fick den höga poäng på Landvik, men under medel på Island och var dålig på Apelsvoll. Detta är med andra ord en sort för sydliga och kustnära områden. «**Declaration**» är en av de ljusaste krypvenssorterna (bild 2). Den är minst lika tät som «**Independence**» och höjdtillväxten är ungefär lika stor. I USA framhävs ofta «**Declaration**» som krypvensorten med bäst resistens mot Dollar spot.

«**CY-2**» blev egentligen förädlad för Japan, men i försöken från 2007 till 2010 hade den god greenkvalitet på alla försöksplatserna. Tätheten är lite mindre och bladen lite grovare än hos «**Independence**», men annars är detta en intressant sort, särskilt för nordliga och kontinentala områden.

«**Runner**» ger fina puttytor, men i försöken från 2007 till 2011 var övervintringsförmågan betydligt sämre än för «**Independence**».

«**Tiger Shark**» (bild 1) är minst lika tät som «**Independence**» och gav i senaste försöken allra bäst greenkvalitet i Danmark, men den var också bland de bättre sorterna på de andra försöksplatserna. I allfall «**Runner**», men också «**Tiger Shark**», lämpar sig bäst i de sydliga delarna av Skandinavien.

«**Cobra Nova**» är nyligen rankad som bästa krypvensort i greenförsöken på Sport Turf Research Institute i England (den så kallade Bingley-listan). I våra försök visade den stabilt höga betyg på alla fyra försöksplatser, men motståndskraften mot snömögel var sämre än för «**Independence**» och «**007**» (bild 1). «**Cobra Nova**» har mör-

kare grön färg än de flesta andra krypvensorterna och detta är knappast någon fördel om man också har mycket vitgröe på greenerna?

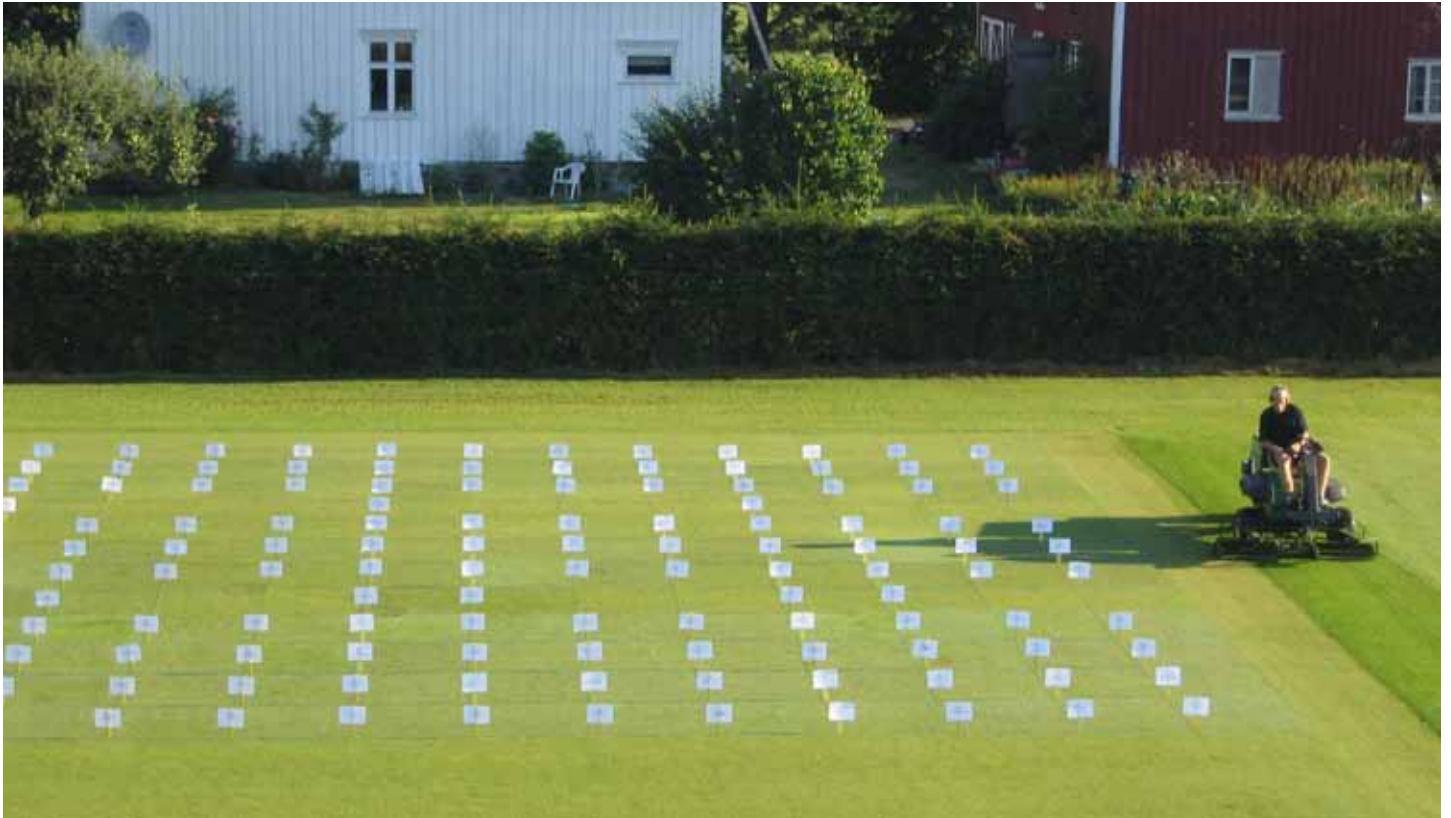
Av de äldre sorterna tronar fortsatt den mer än 60 år gamla «**Penn-cross**» allra högst på rankinglistan för den nordliga zonen. Detta beror först och främst på mindre sjukdomar än hos några andra sorter i de första SCANGREEN försöken från 2003 till 2006. Detta visar att «**Penn-cross**» har en bredare genetisk bakgrund och därmed en mer generell resistens än många nyare sorter. Men höjdtillväxten av «**Penn-cross**» är 60-70 % högre, bladen är grövre (bild 3) och tätheten betydligt mindre än hos nyare krypvensorter. Detta betyder mindre thatch-utveckling, men också att vitgröe lättare invaderar «**Penn-cross**». Tills 4-5 år sedan var «**Penn-cross**» en av de mest efterfrågade krypvensorterna i Norden, kanske mest för att fröet var billigare än för de nyare sorterna. I dag är prisskillnaden mindre och efterfrågan på «**Penn-cross**» har minskat.

Penn A- och G-sorterna var länge mycket använda på golfbanor i Norden, men efter att nya sorter tillkommit, är bara «**Penn G-1**» tillbaka bland toppsorterna i den nordliga zonen. Det samma gäller «**SR 1119**» och «**L 93**» (bild 3) som också passerats av nyare och bättre sorter.

Bild 3. «**Independence**» och «**Declaration**» är bland de bästa krypvensorterna för de sydliga och kustnära delarna av Norden.

Testning av nya sorter till greener på Apelsvolls forskningsstation.

Skall vi blanda flera krypvensorter?

Joe Duich, «fadern» till Penn A- och G-sorterna, berättade för mig för 10 år sedan att han alltid rekommenderar att blanda minst två, helst tre, av dessa sorter för att få en bredare genetisk bakgrund och därmed större stresstolerans och motståndskraft mot sjukdomar. Detta var säkert riktigt eftersom Penn A- och G-sorterna härstamade från mycket få föräldraplantor. Nyare sorter som «007» och «Declaration», har en bredare genetisk bas och fördelen med att blanda frö av flera sorter är därför mindre. Blandning av sorter bör oavsett begränsas till sorter med ungefär samma skottäthet, bladbredd och färg och flera författare avråder från fröblandningar av «Penncross» och nyare, tätare

sorter (Golembiewski et al. 1998, Hurley 2015). Såvitt skötselbudgeten för thatch-kontroll är i ordning, vill de flesta golfbanor likväl vara betjänta av att använda nya och tätare sorter vid hjälpsådd av gamla krypvensgreener.

Nya krypvensorter i SCANGREEN 2015-2018

I de nya SCANGREEN-försöken som är anlagda sommaren 2015 jämförs åtta nya krypvensorter med mätsorten «Independence». Detta gäller «Crystal Blue», «Flagstick», «Ignite» (=»V8»), «Luminary», «Memorial», «Pure Distinction», «Valdorama» och nummersortern «PPG AP 101» (som ännu inte fått något namn). Vi återkommer med egenskaperna till dessa sorter efter vart år som försöken fortskrider.

REFERENSER

Golembiewski, R.C., Danneberger, T.K. & Sweeney, P.M. 1998. Use caution when blending creeping bentgrasses: Blends might not provide the advantages you hope for. *Golf Course Management* 66(8): 60-63.

Hurley, R. How to select the best creeping bentgrass varieties for greens? Seed Research of Oregon Report Card on creeping bentgrass cultivars. <http://www.grahamturf.com/sites/default/files/uploads/BentgrassReportCard.pdf> (15.aug. 2015)